

Hoe prikkelbaar is de sociaal-democratie?

De Belgische socialistische minister Frank Vandenbroucke promoveerde tijdens zijn onvrijwillig gekozen politieke ballingschap in Oxford op een proefschrift over sociale rechtvaardigheid. Hij heeft zich willen buigen over de kwestie of de rechtvaardigheidstheorie van John Rawls een bruikbaar fundament vormt voor sociaal-democratische politiek. Paul de Beer stelt in zijn bespreking dat Vandenbroucke erin geslaagd is aan te tonen dat financiële prikkels een ook voor sociaal-democraten te verdedigen sociaal-economisch instrument zijn.

PAUL DE BEER

In de jaren negentig van de vorige eeuw is ook onder sociaal-democraten de opvatting gemeengoed geworden dat financiële prikkels een belangrijke rol dienen te spelen in het sociaal-economische beleid. Vermindering van de inkomensverschillen — in de jaren zeventig een van de hoofddoelstellingen van sociaal-democratische politiek — werd in de jaren negentig ondergeschikt aan bestrijding van de werkloosheid en bevordering van een gezonde economische ontwikkeling. En daarvoor zijn welgerichte financiële prikkels een noodzakelijke voorwaarde. Uiteindelijk zullen ook de armsten daarvan profiteren. Werk biedt immers het beste perspectief om structureel uit de armoede te ontsnappen en alleen bij voldoende economische groei en een evenwichtige verhouding tus-

Over de auteur Paul de Beer is verbonden aan de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid

Noten Zie pagina 43

sen het aantal werkenden en niet-werkenden kan ook voor degenen die niet kunnen werken een behoorlijke uitkering worden gegarandeerd. Deze gedachtegang is niet alleen geheel in lijn met het dominante economische denken, maar kan zich bovendien beroepen op een toonaangevende politiek-filosofische stroming, namelijk die van John Rawls. Met zijn beroemde boek *A theory of justice* luidde deze in 1971 een nieuwe bloeiperiode van de politieke filosofie in, waarin het ontwerpen van een rechtvaardige samenleving centraal staat.

Rawls is vooral bekend geworden vanwege het 'difference principle' dat hij daarvoor voorstelde. Dit principe houdt in dat het inkomen op zodanige wijze moet worden verdeeld, dat de minst bevoorrechten het beste af zijn. Anders gezegd, een rechtvaardige verdeling vereist dat het inkomen van de minst bevoorrechten wordt gemaximaliseerd. Vandaar dat dit ook wel het 'maximin'-principe wordt genoemd. Op het eer-

37

REVIEW Paul de Beer over rechtvaardigheid volgens Vandenbroucke

ste gezicht betekent dit principe dat iedereen hetzelfde inkomen moet krijgen. Want als van twee willekeurige personen de één een hoger inkomen heeft dan de ander, kan het inkomen van de laatste (de minst bevoorrechte) worden verhoogd door een deel van het inkomen van de eerste aan hem over te dragen. Rawls onderkent echter dat inkomensverschillen nodig zijn om de meer bevoorrechten te prikkelen om zich in te spannen. Als alle inkomensverschillen worden wegbelast, zal niemand meer willen werken en worden we niet allemaal even rijk, maar even arm. De minst bevoorrechten hebben er dus belang bij dat de meer bevoorrechten een hoger inkomen ontvangen, omdat daardoor ook een groter bedrag via de belastingen en de sociale zekerheid naar hen kan worden overgeheveld.

Het aardige van de Rawlsiaanse rechtvaardigheidsofvatting is, dat ze een combinatie vormt van liberale en sociaal-democratische principes. De prioriteit voor de armsten, de minst bevoorrechten is kenmerkend voor sociaal-democraten; inkomensverschillen als prikkel voor individuele inspanningen passen uitstekend in het liberale gedachtegoed. Het 'difference principle' is in het verleden dan ook zowel door liberale als door sociaal-democratische denkers omhelsd.¹ Er valt veel voor te zeggen dat ook de paarse coalitie in belangrijke mate het product was van het Rawlsiaanse gedachtegoed, al verwezen paarse politici zelden naar Rawls. Dat liberalen zich met even veel recht op Rawls kunnen beroepen als sociaal-democraten, lijkt voor de laatsten echter ook een belemmering op te werpen om hem als sociaal-democratisch denker te 'claimen'.

38

Rechtvaardigheidstheorie Rawls bruikbaar?

De Belgische socialistische minister van Sociale zaken en Pensioenen, Frank Vandenbroucke, heeft zich hierdoor niet laten weerhouden. Hij heeft zich grondig willen verdiepen in de vraag of de rechtvaardigheidstheorie van Rawls een bruikbaar fundament vormt voor sociaal-democratische politiek. Hij heeft er zelfs een opmerkelijk proefschrift over geschreven, waarop hij

in 1999 in Oxford is gepromoveerd. Bij Springer Verlag verscheen later een handelseditie onder de titel *Social justice and individual ethics in an open society*. Dit proefschrift was het resultaat van een retraite van drie jaar uit de actieve politiek, nadat hij in 1996, naar aanleiding van de Augusta-affaire, zijn functie als leider van de sp-fractie in de Kamer van Volksvertegenwoordigers had neergelegd. Anders dan men wellicht van een politicus zou verwachten, gaat Vanden-

Inkomensverschillen die voortvloeiën uit verschillen in capaciteiten zijn onrechtvaardig, inkomensverschillen ten gevolge van verschillen in inspanning zijn rechtvaardig

broucke in zijn proefschrift niet in debat met andere politici of met politieke ideologen, maar met de academische wereld van politiek-filosofen. Zijn proefschrift is in feite een zeer consciëntieus commentaar op het Rawlsiaanse denken. Dat betekent helaas wel dat zijn betoog vooral voer is voor vakspecialisten. Ik denk althans dat weinig actieve politici de moeite (en de tijd!) kunnen en willen opbrengen om de vele subtiele en abstracte discussies waarin Vandenbroucke zich mengt, te doorgronden. Mijn bewondering voor de zeer zorgvuldige betoogtrant werd bij lezing van het proefschrift dan ook afgewisseld met lichte ergernis over het hoge abstractieniveau en de theoretische scherp-slijperij. 'Waar gaat het nu eigenlijk over?', was ik af en toe geneigd te verzuchten.

Aan het begin van het boek is Vandenbroucke daar overigens duidelijk genoeg over. Hij wil twee vragen proberen te beantwoorden. (1) In hoeverre zijn inkomensverschillen onvermijdelijk als je het economische belang van financiële

REVIEW Paul de Beer over rechtvaardigheid volgens Vandenbroucke

prikkels onderkent? (2) Zou het belang van die financiële prikkels niet ook zelf deel moeten uitmaken van een (sociaal-democratische) visie op sociale rechtvaardigheid?

Gelijkheid in het land 'Simplia'

Een van de belangrijkste redenen waarom sociaal-democraten aarzelen om het *difference principle* te omarmen is, dat dit principe in theorie onbeperkt grote inkomensverschillen toelaat. Immers, als de meer bevoorrechte groepen in de samenleving erg gevoelig zijn voor financiële prikkels, kan men slechts een klein deel van hun inkomen via belastingen afroemen om aan de minder bevoorrechten ten goede te laten komen. Anders zullen zij hun inspanningen — en daarmee hun bruto-inkomen — zo sterk verminderen dat er nog minder valt af te romen. Dit geldt echter alleen onder de veronderstelling dat alleen het verdiende inkomen als basis dient voor belastingheffing. Vandenbroucke wijst erop dat er in het algemeen twee oorzaken zijn voor inkomensongelijkheid, namelijk verschillen in capaciteiten en verschillen in inspanning. Iemand kan een hoog inkomen verdienen doordat hij bijzonder getalenteerd is of doordat hij hard werkt. Rawls' 'difference principle' maakt geen onderscheid tussen beide oorzaken van inkomensongelijkheid. Vandenbroucke vindt dit onbevredigend en formuleert, in navolging van politiek-filosofen als Ronald Dworkin en Gerald Cohen, als alternatief het principe van 'responsibility-sensitive egalitarian justice' (verantwoordelijkheidsgevoelige egalitaire rechtvaardigheid). Dit houdt in dat alleen inkomensverschillen die voortvloeien uit verschillen in capaciteiten onrechtvaardig zijn, terwijl inkomensverschillen ten gevolge van verschillen in inspanning juist rechtvaardig zijn. De gedachte hierachter is dat mensen alleen de gevolgen mogen ondervinden van factoren en omstandigheden waarvoor zij zelf verantwoordelijk zijn. Inspanning is een vrije keuze en dus een eigen verantwoordelijkheid — vandaar de term 'responsibility-sensitive'.

Verschillen in capaciteiten beschouwt Vandenbroucke echter niet als een eigen verantwoordelijkheid. De talenten of handicaps waarmee men geboren wordt, heeft men immers niet zelf in de hand. In beginsel kan men dan een belastingpolitiek ontwerpen waarmee men alle inkomensverschillen ten gevolge van de 'niet-verantwoordelijke' factoren wegbelast, zonder de prikkels om zich in te spannen weg te nemen. Vandenbroucke illustreert dit met een eenvoudig voorbeeld (dat zich dan ook in het land 'Simplia' afspeelt), waarin mensen alleen verschillen in productiviteit en in het aantal uren dat zij werken. Voor hun productiviteit worden zij niet verantwoordelijk gehouden, voor hun werktijd wel. Productiviteitsverschillen zijn dus geen bron van rechtvaardige inkomensverschillen, verschillen in werktijd wel. Stel nu, dat men in Simplia over het verdiende inkomen 100% (sic!) belasting moet betalen en dat de opbrengst daarvan wordt uitgekeerd als een voor iedereen gelijk subsidiebedrag per gewerkt uur. Als iedereen even gevoelig is voor financiële prikkels, heeft dit systeem van inkomstenbelasting en arbeidssubsidies² tot gevolg dat iedereen evenveel uur werkt en netto evenveel inkomen overhoudt (namelijk het aantal uren maal de arbeidssubsidie). Voldoende prikkels om te werken gaan in dit geval samen met een volkomen egalitaire inkomensverdeling! Alleen wanneer de gevoeligheid voor financiële prikkels uiteenloopt, ontstaan er inkomensverschillen. Mensen die veel waarde hechten aan vrije tijd en daarom een hoge beloning wensen om aan het werk te gaan, zullen minder uren werken en dus netto minder verdienen dan diegenen die werken leuk vinden en minder financiële prikkels nodig hebben. Maar deze inkomensverschillen zijn het resultaat van verschillen in voorkeuren en die zijn in de visie van Vandenbroucke een eigen verantwoordelijkheid.

De combinatie van inkomstenbelasting en arbeidssubsidie komt erop neer dat werkenden met een laag uurloon een toeslag op hun loon ontvangen, terwijl de beter betaalden belasting over hun loon moeten afdragen. Dit lijkt veel op

REVIEW Paul de Beer over rechtvaardigheid volgens Vandenbroucke

de voorstellen die momenteel in discussie zijn om in de loon- en inkomstenbelasting een inkomensafhankelijke arbeidskorting in te voeren, naar het voorbeeld van de Amerikaanse 'earned income tax credit' (EITC). Het is opmerkelijk dat Vandenbroucke deze parallel met een actuele politieke discussie niet signaleert. Daarmee laat hij niet alleen een kans voorbijgaan om de praktische politieke relevantie van zijn theoretische betoog te onderstrepen. Maar bovendien dreigt daarmee een belangrijk principieel argument vóór een arbeidskorting op basis van het uurloon en tegen een arbeidskorting op basis van het maand- of jaarloon onopgemerkt te blijven. De keuze tussen deze beide opties is namelijk een van de belangrijkste discussiepunten ten aanzien van de vormgeving van zo'n arbeidskorting.

Inkomen of vrije tijd

Keren we weer terug naar de overzichtelijke wereld van Simplia, dan staat nog niet vast dat een belasting van 100% over het brutoloon ook het optimale belastingtarief is. Moet het streven in een rechtvaardige samenleving alleen gericht zijn op een zo hoog mogelijk netto-inkomen voor de minst bevoorrechten? Als sommige inwoners van Simplia (Simplisten?) veel waarde hechten aan vrije tijd, zoals we zojuist veronderstelden, dan is inkomen blijkbaar niet het enige dat hen interesseert. Vandenbroucke veronderstelt daarom dat het welzijn van burgers zowel van hun inkomen als van hun vrije tijd afhangt. Afhankelijk van het gewicht dat men aan beide aspecten toekent, zullen de optimale inkomstenbelasting en arbeidssubsidie variëren. Naarmate men inkomen belangrijker vindt en vrije tijd minder belangrijk (of werk minder een last), zijn het optimale belasting- en subsidietarief hoger, zo toont Vandenbroucke aan. Als men daarentegen relatief veel belang hecht aan vrije tijd, dient zich echter nog een derde instrument van inkomenspolitiek aan. Dit is een onvoorwaardelijke uitkering, ofwel een basisinkomen. Naarmate men vrije tijd belangrijker vindt, dient

men, in het optimale regime, van de belastinginkomsten een groter deel aan te wenden om een basisinkomen te financieren en een kleiner deel voor de arbeidssubsidie. Ook een stelsel bestaande uit inkomstenbelasting en een basisinkomen (eventueel geïntegreerd in de vorm van een negatieve inkomstenbelasting) kan dus voldoen aan het criterium van 'responsibility-sensitive egalitarian justice'.

Een interessante vraag is nu waarop men de keuze tussen een stelsel met een arbeidssubsidie en een stelsel met een basisinkomen moet baseren. Over deze prangende vraag hebben zich de afgelopen decennia al heel wat politiek-filosofen het hoofd gebroken (in Nederland bijvoorbeeld Robert van der Veen en Loek Groot³). Helaas blijft ook Vandenbroucke een bevredigend antwoord op deze vraag schuldig. Uit andere publicaties van zijn hand weten we dat hij veel belang hecht aan de integratieve functie van arbeid en een warm pleitbezorger is van een 'actieve welvaartsstaat'.⁴ Het ligt dus voor de hand dat zijn sympathie uitgaat naar een combinatie van inkomstenbelasting en arbeidssubsidie. In zijn proefschrift verschuilt de politicus Vandenbroucke zich echter achter de objectieve wetenschapper en stelt deze slechts vast, dat de overheid zal kiezen voor een hogere arbeidssubsidie en een lager basisinkomen naarmate zij werk minder als een last beschouwt (en dus minder belang toekent aan vrije tijd) en naarmate zij de burgers in sterkere mate zelf verantwoordelijk acht voor hun werktijd. Volgens Vandenbroucke is er echter geen fundamentele reden waarom de ene keuze rechtvaardiger zou zijn dan de andere. Of een onvoorwaardelijk basisinkomen bijdraagt aan een rechtvaardiger inkomensverdeling, is dus een vraag die volgens hem niet op principiële gronden met ja of nee kan worden beantwoord.⁵ Gezien de vele principiële discussies die de wenselijkheid van een basisinkomen in het verleden heeft opgeroepen, is dat een ontnuchterende, maar ook wat onbevredigende conclusie.

REVIEW Paul de Beer over rechtvaardigheid volgens Vandenbroucke

'Onverantwoordelijke' werkloosheid

Het nadeel van een beschouwing aan de hand van een wereld als Simplicia is, dat de praktische betekenis ervan niet zo groot is — iets wat Vandenbroucke overigens zelf onderkent. Zo staat de cruciale veronderstelling dat mensen niet verantwoordelijk zijn voor hun productiviteit, maar wel voor hun arbeidstijd erg ver af van de realiteit. Voor zover productiviteit het resultaat is van aangeboren talenten en handicaps en van het milieu van afkomst, is het terecht om mensen daarvoor niet zelf verantwoordelijk te houden. Maar productiviteit is natuurlijk ook afhankelijk van de gevolgde opleiding en beroepskeuze en de inspanning die men zich daarvoor heeft getroost. Welk deel van het uurloon (dat bij Vandenbroucke de maat is voor de productiviteit) het resultaat is van deze laatstgenoemde factoren, is een empirische kwestie, maar het staat buiten kijf dat de hoogte van het uurloon mede wordt bepaald door factoren waarvoor men wel degelijk zelf verantwoordelijk is. De negatieve prikkel (*disincentive*) die van loonbelasting uitgaat op de individuele inspanning kan men dus niet volledig compenseren door een subsidie per gewerkt uur. Men zou dan ook een subsidie moeten toekennen voor de opleiding die men heeft gevolgd en voor andere inspanningen die men verricht (heeft) om de productiviteit te verhogen. Een subsidie voor scholing bestaat weliswaar al (in de vorm van studietoelagen en een korting op de kostprijs van onderwijs), maar het is praktisch onmogelijk om alle factoren die de productiviteit verhogen waarvoor men zelf verantwoordelijk is, te subsidiëren. Zo hangt de productiviteit ook af van het soort beroep of baan dat men kiest.

Als het voor het netto-inkomen niet zou uitmaken welk beroep men uitoefent, zou de beroepskeuze alleen nog door de intrinsieke aantrekkelijkheid van het werk worden bepaald en niet meer door de extrinsieke opbrengst (lees: het loon). Dat zou de allocatiefunctie van de arbeidsmarkt danig verstoren en ongetwijfeld negatieve repercussies hebben voor het welvaarts-

niveau van het land. Het is dus onvermijdelijk dat op zijn minst een deel van de loonverschillen die onder invloed van de marktkrachten tot stand komen, door het belastingstelsel ongemoeid wordt gelaten. Welk deel van de loonverschillen via de belasting kan worden afgeroomd zonder de welvaart te schaden, is uiteindelijk een empirische kwestie, waar de politiek-filosofische analyse van Vandenbroucke helaas geen antwoord op kan geven.

De andere belangrijke veronderstelling, namelijk dat de werktijd een volledig vrije keuze is, is evenmin erg realistisch. Het gaat dan nog niet eens zozeer om het gegeven dat men niet altijd vrij is om de exacte arbeidsduur te kiezen. Die keuzevrijheid is, met de groei van deeltijdwerk en de wet op de aanpassing van de arbeidsduur, in de loop van de tijd beduidend groter geworden. Belangrijker is dat een aanzienlijk deel van de (potentiële) beroepsbevolking min of meer gedwongen een arbeidsduur van nul heeft: (onvrijwillig) werklozen en arbeidsongeschikten. Een stelsel bestaande uit een inkomstenbelasting en een arbeidssubsidie zou hen geen enkele inkomensaanspraak bieden. Een basisinkomen zou voor hen verre de voorkeur verdienen. Maar zijn zij eigenlijk niet beter af met het bestaande stelsel van sociale zekerheid, waarin het recht op een uitkering afhankelijk is van de vraag of zij onvrijwillig zonder werk zitten? Dat lijkt beter aan te sluiten op het principe van 'responsibility-sensitive egalitarian justice', maar deze vraag wordt door Vandenbroucke helaas niet behandeld.

Financiële prikkels als chantage?

Nadat Vandenbroucke in het eerste deel van zijn proefschrift heeft proberen aan te tonen dat de gevoeligheid van mensen voor financiële prikkels een rechtvaardige inkomensverdeling niet in de weg hoeft te staan, gaat hij in het tweede deel in op de vraag of die 'prikkelbaarheid' niet ook zelf onderwerp van een theorie van sociale rechtvaardigheid zou moeten zijn. Daarmee onderwerpt hij een belangrijk uitgangspunt van

REVIEW Paul de Beer over rechtvaardigheid volgens Vandenbroucke

Rawls, dat in de drie decennia na het verschijnen van *A theory of justice* opvallend weinig aandacht heeft gekregen, aan een kritisch onderzoek. Volgens Rawls dient een rechtvaardigheidstheorie zich alleen bezig te houden met de 'basisstructuur' van de samenleving. Daarmee bedoelt hij het geheel aan formele, wettelijke regels waaraan burgers (en de overheid) dienen te voldoen.

Zolang men zich maar aan die regels houdt, kan individueel gedrag niet strijdig zijn met de rechtvaardigheid. Dit geldt dus ook voor de reactie van burgers op (veranderingen in) financiële prikkels. De belasting ontduiken mag niet, maar belastingbetaling ontwijken door minder (hard) te gaan werken en dus minder te gaan verdienen, is wel in overeenstemming met de regels van rechtvaardigheid. Dit betekent echter dat de meer bevoorrechte burgers de politieke besluitvorming over belastingtarieven kunnen chanten. Immers, als zij aannemelijk maken dat hogere belastingen hun inspanningen aantasten, waardoor de totale belastingopbrengst zal teruglopen, kunnen zij een voorgenomen belastingverhoging effectief blokkeren. In feite is dit precies wat de afgelopen tien jaar is gebeurd. De verlaging van het toptarief in de inkomstenbelasting werd immers beargumenteerd met het feit dat hoge belastingen een belemmering vormen voor een gezonde economische ontwikkeling. Volgens Rawls is dit een strikt legitiem argument.

42 Vandenbroucke plaatst daar echter vraagtekens bij. Volgens hem spreekt het geenszins vanzelf dat de 'basisstructuur' wordt gevormd door formele, wettelijke regels. Waarom zouden informele (niet-wettelijke), sociale regels daarvan niet even goed deel kunnen uitmaken? In een doorwrochte en complexe redenering — meer iets voor politiek-filosofische fijnproevers dan voor praktiserende politici — beargumenteert Vandenbroucke overtuigend waarom die informele, sociale regels niet zomaar buiten een rechtvaardigheidsconceptie kunnen worden gehouden. De druk die de meest bevoorrechte burgers uitoefenen om de belastingen te verlagen, kan dan niet langer zonder meer als recht-

vaardig worden aangemerkt. Vandenbroucke geeft zelf overigens een ander voorbeeld, namelijk het belang van een 'verantwoordelijke' loonontwikkeling in verband met een effectieve werkgelegenheidspolitik. En passant lijkt hij daarmee dus een politiek-filosofische rechtvaardiging van het Hollandse poldermodel te leveren!

Het is echter jammer dat zijn betoog daarmee stopt. Als informele sociale regels een belangrijk onderdeel vormen van een rechtvaardige samenleving, rijst onmiddellijk de vraag hoe die regels moeten luiden en wie daarvoor verantwoordelijk is. Informele regels laten zich immers — per definitie — niet voorschrijven door de overheid. Ook op dit punt volstaat Vandenbroucke echter met een abstract politiek-filosofisch betoog en laat hij de concrete uitwerking over aan de praktiserende politici.

Frank Vandenbroucke heeft een knappe poging gedaan om een politiek-filosofisch fundament te leggen onder een van de belangrijkste politieke dogma's van de jaren negentig. Het gebruik van financiële prikkels als sociaal-economisch instrument kan ook in een egalitaire sociaal-democratische visie heel goed worden gerechtvaardigd. Tegelijkertijd heeft hij aannemelijk proberen te maken dat dit allerminst een vrijbrief biedt voor ongebreidelde zelfverrijking en een onbeperkte toename van inkomensverschillen. Wat dit concreet betekent voor het sociaal-democratische inkomensbeleid van dit moment, is echter een open vraag, waarop de politiek-filosoof Vandenbroucke het antwoord schuldig blijft.

Aangezien de politiek-filosoof inmiddels weer plaats heeft gemaakt voor de politicus Vandenbroucke, is het misschien slechts een kwestie van tijd voor de politicus de draad van de politiek-filosoof oppakt en de praktische consequenties van deze abstracte politiek-filosofische beschouwing zal schetsen. In diverse lezingen en artikelen heeft Vandenbroucke hiertoe de afgelopen jaren al aanzetten gegeven. Het wachten is nu op het tweede grote boek, waarin hij de verschillende lijnen bij elkaar brengt en

REVIEW Paul de Beer over rechtvaardigheid volgens Vandenbroucke

een samenhangende visie op de sociaal-democratische politiek van de eenentwintigste eeuw uiteenzet.

Bespreking van Frank Vandenbroucke, *Social justice and individual ethics in an open society: equality, responsibility and incentives*, Berlin/Heidelberg/New York, Springer Verlag, 2001

Noten

1. Bijvoorbeeld in *Een liberale visie op de verdeling van inkomen en vermogen* van de Prof. Mr. B.M. Teldersstichting (Den Haag, 1979) en door Michel Rocard in zijn Den Uyl-lezing, *Een nieuwe samenleving op 'menselijke schaal'* (Amsterdam, 1992).
2. Vandenbroucke spreekt van een loonsubsidie (*wage subsidy*) in plaats van een arbeidssubsidie. Aangezien de term loonsubsidie suggereert dat het uitgekeerde
3. R.J. van der Veen, *Between exploitation and communism. Explorations in the Marxian theory of justice and freedom* (proefschrift), Wolters-Noordhoff, Groningen, 1991, en L.F.M. Groot, *Basic income and unemployment* (proefschrift), Thela-Thesis, Utrecht, 1999.
4. Zie met name zijn Den Uyl-lezing, *De actieve welvaartsstaat: een Europees perspectief*, Amsterdam, 13 december 1999.
5. Zie daarvoor ook de bijdrage van Vandenbroucke en Tom Van Puyenbroeck, 'Activation and the burden of working: on instrument choice by a responsibility-sensitive egalitarian government' in R. van der Veen en L. Groot (red.), *Basic income on the agenda. Policy objectives and political changes*, Amsterdam University Press, Amsterdam, 2000.

(advertentie)

De Wiardi Beckman Stichting (WBS), het wetenschappelijk bureau van de Partij van de Arbeid, fungeert als intermediair tussen de wereld van de wetenschap en de sociaal-democratie. Zij draagt door studie en analyse bij aan de vernieuwing van programma en beleid van de PvdA en is een vrijplaats voor het debat over de koers van de sociaal-democratie. De WBS vraagt op korte termijn een

WETENSCHAPPELIJK MEDEWERKER (M/V)

Voor 28 uur (0,8 fte) per week

Functie – De wetenschappelijk medewerker zal tot taak krijgen om, op uiteenlopende terreinen, de deskundigheid in en rond de PvdA te helpen organiseren, experts bij hun werk voor de WBS intensief terzijde te staan en eigen bijdragen aan het wetenschappelijke en politieke debat te leveren.

Vereisten – De wetenschappelijk medewerker heeft een voltooide academische opleiding of staat op het punt af te studeren. Zij/hij heeft grote belangstelling voor politiek-maatschappelijke vraagstukken; beschikt over intellectuele onafhankelijkheid en een 'generalistische' instelling; en heeft aantoonbare organisatorische en redactionele capaciteiten. Eigen publicaties op wetenschappelijk of aanverwant terrein zijn daarbij van belang. Zij/hij heeft affiniteit met de Partij van de Arbeid.

Arbeidsvoorwaarden – Het bruto maandsalaris op basis van 28 uur (4 dagen) arbeid per week ligt voor beide functies tussen € 2.000,- en € 2.697,- per maand, afhankelijk van leeftijd en ervaring. De vakantietoeslag bedraagt 8%.

Reacties – Sollicitaties kunnen tot uiterlijk 31 maart 2003 worden gericht aan de Wiardi Beckman Stichting, t.a.v. F.H. Becker, Postbus 1310, 1000 BH Amsterdam. Nadere inlichtingen zijn verkrijgbaar bij de heer Becker, tel. 020-5512 255.

PROJECTMEDEWERKER (M/V) INTEGRATIE EN IMMIGRATIE

Voor 28 uur (0,8 fte) per week

Functie – Het betreft een tijdelijke functie voor een periode van één jaar. De projectmedewerker zal tot taak krijgen om, met medewerking van een werkgroep van experts op dit gebied, een internationaal vergelijkende studie te maken over succesfactoren en belemmeringen m.b.t. de integratie van immigranten. De positie van vrouwen in het integratieproces zal een belangrijk onderdeel van het studieproject zijn.

Vereisten – De projectmedewerker heeft een voltooide academische opleiding of staat op het punt af te studeren; beschikt over intellectuele onafhankelijkheid en een uitgebreide kennis van het betreffende terrein; en heeft aantoonbare organisatorische en redactionele capaciteiten. Eigen publicaties zijn daarbij van belang. Zij/hij heeft affiniteit met de Partij van de Arbeid.

WIARDI
BECKMAN
STICHTING